

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egy évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesülete főpénztárának Kisujzállásra az 54.135. csekkzámlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
SZÉP LÁSZLÓ

Megjelenik augusztus hó kivételével minden hó 1-én. Szerkesztőség Kiskunfélegyháza. Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: PIGNICZKY FERENC elnök, Szekszárd. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szaktanitók Orsz. Egyesülete, Szekszárd

A gazdasági népoktatás és a nemzet jövője.

Írta: Dr. Becker Vendel.

A szociális igazságszolgáltatás korát éljük. A művelt nemzetek egymásután veszik reform alá a nép szociális helyzetét. Valóságos új jobbágyfelszabadítás ez. A nemzeti erőt jelentő népi tömegek kimentése a liberális évtizedek által kitermelt kapitalista rendszer zsarnoki uralma alól. A nemzettest épülete úgy erős és csak úgy dacolhat a nemzetet minden oldalról érhető vészekkel, ha annak alapjai, azaz a mi esetünkben a földművelő és munkás társadalom be tudja tölteni hivatását. Ehhez pedig az út a szociális és gazdasági felszabadulás.

Az itt érintett gondolat érvényesülése az a mozgalom, mely olyan törvények alkotásán dolgozik, melyeknek célja, hogy kenyérhez, munkához, emberhez méltó élet-höz jutassa a nemzet minden tagját. A népet gazdaságilag erőssé, függetlenné, a nemzet számára értékesé kell tenni. Ehhez az út a kisbirtokok, kisbirtokok létesítése, azaz földet, ezzel megélhetést adni a nincsteleneknek. Reméljük, hogy a most készülő földreform és a korszerű földbirtok-politika elődeinél szerencsésebb kézzel oldja meg ezt a nagy feladatot és alapot biztosít egy dolgos, produktív mezőgazdatársadalom számára.

De amikor én ezt a korszerű és sze-

rencsés kibontakozást látom, lelkemben felmerül a kérdés: vajon elég-e csak a föld? Hiszen volt eddig is sok embernek földje és mégis kisiklott lassacskán a lába alól az ősi rög. Hozhat-e a földreform országépítő, új ezredévet megalapozó társadalmi rendet? Azt kell mondanom, hogy nem. A szociális reformok, a földosztás mind nagyon szép, nemes utakon járó cselekedetek, de lelki reformok nélkül, szerény véleményem szerint kétes értékűek. Az új korban, új körülmények közepett álló, magyar földmunkástól széles látókört, iskolázottságon, tudáson alapuló munkát kíván a magyar föld. A magyar nyár verejtékét a tudás termékenyíti meg. Ezért, amidőn jóleső érzéssel látjuk a magyar kiscgazda-társadalom jövőjének kibontakozását, nem szabad szemelől téveszteni a lelki átalakulás útját sem. S a mi szociális célzatu reformterveink sietve igyekeznek jóvátenni az elmúlt évtizedek hibáit, azt is látnunk kell, hogy a mezőgazdatársadalom szellemi felkarolását, iskolázottságát is biztosítani kell, nehogy szomorú csalódások ériék a korszerű törekvések szószólóit.

Mert azt szükségtelen bizonyítgatnunk, hogy a föld csak úgy tud a nagy tömegek eltartója lenni, ha munka- és földszeretetéhez, — ami a népünkben megvan, — kellő

tudás, mezőgazdasági műveltség is járul. Nézzünk szét Európa országaiban, ahol virágzó mezőgazdasági életet figyelhetünk meg, ott a földművelő nép műveltsége is nivós.

Nézzünk szembe a kérdéssel őszintén és megállapíthatjuk, hogy hazai viszonyaink e tekintetben még sok kívánnivalót hagynak maguk után.

A mezőgazdasági tudás megszerzésének útja az iskola, mely a nemzeti műveltség elemeinek átadásán kívül elsőrendű hivatása széles népi rétegek mezőgazdasági kultúrájának szintjét emelni.

Ez utóbbi cél elérésére kettős feladat előtt állunk. Az egyik a megfelelő iskolákat magában foglaló mezőgazdasági oktatási rendszer kiépítése. A másik, biztosítani azt, hogy ezekben az iskolákban megfelelő képzet, minden tekintetben a hivatása magaslatán álló tanszemélyzet dolgozzék. Végeredményben iskolaszervezeti kérdés mind a kettő, ami öntudatos, a gyakorlati élet felé is tekintő iskolapolitikával érhető el.

Azért feltétlenül fontosnak tartom a népiskola hatosztályának, ahol lehetséges a nyolcosztálynak az elvégeztetését. Legyen már itt (V—VIII.) a mezőgazdaságtan önálló tárgy. Támassza alá a tanítást kellő gyakorlat. Legyen e fokon az oktatás teljesen mezőgazdasági szellemű. Ahol a VII—VIII. osztály kivitele lehetetlen, épüljön ki a gazdasági továbbképző iskola. Szaporítsuk a mezőgazdasági népiskolákat, valamint a téli mezőgazdasági iskolákat. Ezek azok az erőforrások, ahol egy öntudatos, a magyarság életnivója kívánta műveltséggel rendelkező mezőgazda-nemzedék felnevelkedik s a mezőgazdasági kultúra emelésén át biztosítani tudja a nemzet jövőjét.

A felnőttek számára, kik már az iskolai oktatás kereteiből kinőttek, biztosítsunk olyan iskolán kívüli oktatást, mely nem elégzik meg csak tiszteletdíjjal, hanem eredményt is igyekszik és tud majd felmutatni. Mert legyünk őszinték, a „népművelés“-nek nincs valami jó híre a nép között. Korán belátta azt az egyszerű falusi ember, akinek

sokszor igen éles meglátásai vannak, hogy egy-egy előadás nagyhangu, de a néphez közelférkőzni tudó felkészültséggel nem rendelkező előadása nem a nép, hanem saját ügyét szolgálja. S így jutottunk el a mezőgazdasági tudást terjeszteni hivatott tanszemélyzet biztosításának kérdéséhez.

Ami a tanszemélyzetet illeti, ezen a téren legnagyobb feladat vár a tanítószágra. A tanítószág hivatásánál fogva az a kultúrtenyező, mely legnagyobb területen érintkezik a néppel, éppen ezért legintenzívebb hatást fejthet ki a mezőgazdasági tudás általánosítása érdekében. Éppen azért nagyon fontosnak tartom azt a feladatot, mely a tanítónevelésre vár e tekintetben. Az új magyar tanítóképző tehát akkor tölti be igazán az eléje tűzött nagyszerű feladatot, ha ezekért a célokért is dolgozik, azaz helyet ad a mezőgazdasági oktatásnak már a liceumi tagozatában, minden évfolyamon legalább heti 2 órában. Mert így lesz igazán gyakorlati középiskola, hiszen lehet-e agrár Magyarországon fontosabb cél, mint a földet megbecsülni és helyesen kihasználni tudó mezőgazdasági tudás? Mely ha másra nem lesz is jó annak a legkülönbözőbb életsíkon elhelyezkedő liceumi tanulónak, mint arra, hogy általa értékelni tudja a magyar élet ősforrását, a mezőgazdaságot, a vele foglalkozó mezőgazdasági munkásságot és gazdatársadalmat s így szolgáljuk legigazabban a *szociális nevelést is*. Melyre mondanom sem kell, hogy milyen nagy szüksége van a mai társadalomnak, ahhoz hogy a széltében-hosszában emlegetett szociálisreformok megértésre, megvalósulásra találjanak.

Nagyon természetes, hogy hasonló céllal és szellemben működő mezőgazdasági tanárképzés egészíti ki és teszi teljessé az említett feladat eléréséért, a magyar mezőgazdasági kultúra emeléséért és terjesztéséért dolgozók taborát.

Összegezve a mondottakat, a magyar jövő útja a föld, melyet korszerű tudással művel meg a magyar gazda saját és nemzete javára. A több tudást, a korszerű mű-

veltséget a mezőgazdasági népoktatás hivatott biztosítani s így lesz az is a nemzet jobb jövőjének biztosítója.

(Hogy ezek az elvek, célkitűzések a mostani adottságok mellett miként valósíthatók meg, arra

a legközelebbi számban megjelenő dolgozatomban fogok rámutatni. Foglalkozni kívánok jelenlegi iskolarendszerünk keretében működő, a mezőgazdasági tudást általánosítani hivatott iskolákkal, továbbá azokkal a szükséges módosításokkal, amelyek ezen iskolákat az eredményesebb mezőgazdasági oktatás szolgálatába állíthatják.)

Egy szegény diák elindul.

(A nagykőrösi Vajda László alapítványi mezőgazdasági népiskola megnyitójára.)

A sors útjai kiszámíthatatlanok. Nem tudjuk soha, hogy a mindnyájunkat ismerő és elérő keze, milyen úton indít el bennünket, hol állít fel egy váltót, amely egész más állomásra viszi életünk vonatát. Nem tudhatta ezt az a szegény debreceni diák sem, aki 1807-ben két tanulótársával elindult a debreceni kollégiumból suplikánsnak. Fáradtan értek Nagykőrös város határába s a városi pincébe szerették volna testük fáradságát egy kis boritallal enyhíteni. A csaplárosné szívesen behívta őket s azonnal tudomásukra hozta, hogy itt nem szokták szegény diáktól a bor árát kérni. A diákok természetesen már emiatt is igen jókedvűek lettek s vidám éneklésükkel elszórakoztatták a szomszéd asztalnál ülő Nagykőrös tanácsurait is.

A három vidám suplikáns közül a tanácsuraknak különösen megtetszett a Vajda Ferenc hangja s mindjárt meg is „fogadták“ őt a nagykőrösi templom kántorának. Jó hangja híressé vált kántorsága alatt s még ma is beszélnek Nagykőrösön, hogy mikor 1854-ben orgonát szereltek a nagykőrösi templomban az öreg kántort eltiltották a templombajárástól, mert hatalmas hangjával elnyomta az orgona hangját.

Vajda Ferenc nemcsak híres kántor, hanem igen közbecsülésnek örvendő polgára is volt Nagykőrösnek. Népes családja közül László nevű fia emelkedik ki leginkább, aki 1848-ban a nagykőrösi felkelők parancsnoka volt s a szabadságharcban is megállta a helyét. Ugyancsak Vajda

László volt az, aki Nagykőrösön megalapította az ország első községi takarékpénztárát. Ez az intézmény igen elősegítette azt, hogy Nagykőrös mezőgazdasági kulturája ma már világhíressé lett, mert ez az intézmény tette lehetővé azt, hogy sok kőrösi kigazda a maga párholdas silány homokjából gyümölcsöskertet varázsolhatott, s amelyről a bús rozskalászok helyett a híres nagykőrösi barack mosolyog most már az emberre.

A város lakossága elismerése jeléül polgármesterré választotta Vajda Lászlót.

Hét gyermeke közül bennünket mezőgazdasági népiskolához tartozókat — a polgármester László nevű fia érdekel legjobban, aki iskolánk alapítója lett.

A híres kántor unokája az orvosi pályára lépett, külföldi egyetemeken tanult s már fiatal korában Bécsbe költözött, ahol rövidesen híres orvosspecialista, egyetemi magántanár és szanatórium tulajdonos lett. Dr. Vajda László legtöbb sikerét Bécsben aratta, mégis szíve soha nem szakadt el szülővárosa, Nagykőrös mellől. Mindig visszavágyott ide, itt akart letelepedni s öreg napjait a nagykőrösi nap — amelynek ő több melegséget tulajdonított — sugaraival akarta megaranyoztatni. Tervét azonban nem ő, hanem a kérlelhetetlen halál valósította meg s 1916-ban a nemeslelkű orvos koporsóban érkezett meg szülőföldjére. Így nem a kőrösi nap aranyozta be élete alkonyatát, hanem a kőrösi föld

adott neki örök pihenést s a nap aranyozó sugara helyett az anyaföld ölelő, símogató karja ringatta álmra nagy szülöttét.

Dr. Vajda László halála után napfényre jutott végrendeletéből Nagykőrös lakossága örömmel olvashatta, hogy dr. Vajda László félmillió koronát érő vagyonát a tehetséges nagykőrösi ifjak továbbképzésének lehetővé tételére hagyta. Ezzel megnyitotta számunkra azt az ajtót, amely az anyagiak hiánya miatt sohasem nyílt volna meg előttünk.

Ebből a hatalmas alapítványból nekünk is jutott s lehetővé tette, egy új mezőgazdasági népiskola felállítását. Nagykőrös is, hazánkban ez az igen jelentős gazdasági és kereskedelmi kultúrával rendelkező városa részben ennek az alapítványnak köszönheti, hogy a közeljövőben felépül haladnivágyásának, magas kulturális igényének egyik újabb bizonyítéka, a mezőgazdasági népiskola.

A Sors, a nagy rendező tehát több, mint egy évszázaddal ezelőtt elindított egy szegény diákot, hogy annak munkája lehetővé tegye, sok fiatal, tehetséges késői diákutódjának a továbbképzés, a magasabb tudományokba való behatolás áldásos élvezetét és hasznát.

Talán eddig nem volt teljes ennek az alapítványnak áldásos hatása, mert jótékony sugarainál nem melegezhettek e város életében oly nagy és fontos szerepet játszó gazdatársadalom azon gyermekei, akik az édes magyar rög mellett akarják betölteni élethivatásukat.

Hála Istennek ez az idő is elkövetkezett s az 1938-as esztendőben az alapítványt tevő dr. Vajda László kőrösi sírhalmán egy újabb, örökzöld csemete indult fejlődésnek, hogy erőteljes koronát fejlesztve, lombsuttogásával kíséresse örök álmát dr. Vajda Lászlónak. Ennek a fának minden esztendőben több száz kis hajtása fog hálás szívvel fordulni a nagykőrösi temető egy sírdombja felé s talán az öreg Vajda Ferenc, régi nagykőrösi kántor is ezentúl

még szebben fog énekelni a mennyei kórusban.

Milyen jó, hogy a sors éppen Nagykőrösön állított fel egy váltót Vajda Ferenc életvonata elé. Hányan fogják még áldani azt a jószívű csaplárosnét, aki megvendégelte a három elfáradt diákot. S végül e sorok szerény írója is hálásan gondol az öreg kántorra, mert az 1807. évi suplikáns diák is Biharból jutott el Nagykőrös nemes városába s legalább ebből a tényből is erőt merített a további munkához.

Megnyílt tehát Nagykőrösön is a mezőgazdasági népiskola egy igen szép „trió”: az államhatalom, egy haladni vágyó város és egy nemeslelkű ember áldozatkész segítségével. Nagykőrös városára nagyon ráillik az a jelző, hogy az alapítványok városa. Igen sok intézmény létesült alapítványok segítségével. Ez a tény csak a város polgárainak nemeslelkűségét dokumentálja. Nagy megnyugvásra szolgál ezt tudni, különösen a mai önző világban, amikor sokan csak a saját boldogulásukat keresik s a köz érdekével keveset, majdnem semmit sem törődnek. Talán a Vajda Lászlók szelleme hatja át ma is e város vezetőségét, amikor polgármesterükkel Dezső Kázmérral az élen, mindent megtesznek iskoláink felkarolása érdekében. Mindenfelé megértést, jóindulatot tapasztal az ember, őszinte örömmel vesz részt mindenki az iskola szervezésével kapcsolatos munkában, aminek eredményét majd legjobban a felépülő új iskola fogja megmutatni.

Az első látogatás előtt — amelyet a város vezetőségénél tettem — bizonytalan érzésekkel állottam meg az ajtó előtt, hogy milyen felfogással találom magam szemben iskolánkat illetőleg, hiszen egy új iskola-típus bevezetéséről van szó. Felvérteztem magam a meggyőző szavak egész seregével s úgy nyitottam be. A vétre hála Istennek nem volt szükség s a többi ajtót mindig nagyobb megnyugvással nyitottam ki és mindig nagyobb örömmel zártam be.

Kellemesen lepett meg a szülők és a gyermekek magatartása is. Kevés esetben tapasztaltuk azt, hogy a szülők maguk hozták fel iskolánkba gyermekeiket s örömeiknek adjanak kifejezést az iskola felállítása miatt. Azt hiszem az is kevés esetben fordul elő, hogy a már nem tanköteles gyermekek ragaszkodjanak az iskolába való járáshoz. Ezeket a jelenségeket azonban megérthetjük könnyen, ha tudjuk azt, hogy ennek a gazdaggenerációnak olyan vezetője volt, mint B. Tóth Ferenc kőrösi gazda, aki úttörő munkát végzett, a homoki szőlőtelepítés terén s akinek sokat köszönhetünk abban, hogy Nagykőrös az ország gyümölcsös kertje lett.

Valami erős, bensőmből kiinduló érzés vezetett íróasztalomhoz, adta kezembe a tollat és sarkal arra, hogy ezt a néhány sort papírra vessem. Engedelmeskedtem ennek a érzésnek. Engedelmeskedtem, mert valami nagy öröm, valami nagy megnyugvás vett erőt rajtam, mikor ezeket a dolgokat átgondoltam. Mindig halljuk emlegetni, hogy nincs bennünk elég önzetlenség, nem akarunk haladni a korról és nem viselkedünk kellő érzéssel a közügyek iránt. Valahogy rövid nagykőrösi tartózkodásom alatt ezekre az elkeseredett kifakadásokra, itt megnyugtató cáfolatot találtam. Egy jó magyar közmondás ugyan azt mondja, hogy „Nyugtával dicsérd a napot“ s ez egy kis ködöt borít reményeim elé. A ködfátyolt lassan eloszlatta azonban Nagykőrös város multjába vetett tekintetem. Megjelent újból előttem az 1807.-ben itt letelepedett Vajda Ferenc suplikáns diák, Vajda László az első községi takarékpénztár megalapítója, Dr. Vajda László a nemesszivű alapító, Arany János az itteni gimnázium nagynevű tanára, B. Tóth Ferenc a homoki szőlőtelepítés apostola és még sokan, akiknek emlékével tele van Nagykőrös multja. Ezek a szellemalakok mind biztatólag integettek felém. A multnak ez a dicső galériája az egyik pillér, amire iskolánk falait ráépíthetjük. A másik pillér amire iskolánk támaszkodhatik a jelen, amelynek tégláit a magyar állam, a város vezetősége és

polgársága hordja össze nemzetünket előbbre vivő nagy fajszeretettel és szent együttműködéssel.

A végtelen idő három periódusa közül hátra van még a jövő. Nem leszek azt hiszem szerénytelen, ha kijelentem hogy a jövő pedig a mi kezünkben van. Az iskola jövőjének pilléreit nekünk kell felépíteni. Kerüljön ehhez az iskolához bárki, annak csak egy akarata, egy vágya és egy munkája lehet — a nagy nemzeti célok elérése mellett — megmutatni a multnak, hogy méltók akarunk hozzá lenni; a jelennek becsületes munkával megfizetni az iskolánkkal szemben tanusított jóindulatért; a jövőre nézve pedig egy igen értékes zálog adása. Ez a zálog pedig legyen a mi fajszeretetünk, oktató nevelésünk és a magyar föld imádata.

Úgy éreztem, ezeket a gondolatokat papírra kell vetnem s el kell küldenem minden kartársamnak, hogy velem együtt kérjek az Istent itt egy most meginduló iskolánk bölcsőjének, hogy ez a közösség részéről tapasztalt jóindulat mindvégezetig megmaradjon, az ebbe vetett hit csalódást soha ne okozzon s lehessen a mi új iskolánk ennek a nagynevű városnak egy olyan intézménye, amely hivatása magaslátán állva, betöltve azt a magasztos feladatot, amit reabízott drága, nagy nemzeti érték, a magyar gazda ifjúság nevelése jelent.

Végezetül téged kereslek fel lelki szemeimmel dr. Vajda László, akinek nevével iskolánk viseli. Nemeslelkűséged bizonyára utat nyitott neked a Mindenható színe elé, járj közbe iskolánk érdekében, hogy minél Több B. Tóth Ferencet és hozzá hasonló gazdákat nevelhessen, az oly sok vérrel öntözött drága magyar ugar számára.

Nagykőrös.

Fazekas István

— Aki az Eötvös-Alap Önszegélyző és Családjóléti Osztályába belép, nemcsak önmagáról és családjáról gondoskodott, hanem sok tanító-özvegy és árva könnyeit is letörli!

Berettyóujfalu évi jelentése*

Igen tisztelt Iskolaszék!

Az iskola 1938. évi zárószámadásait tisztelettel betérjesztem. Ezzel kapcsolatban a következőket jelentem:

I. Az oktatás.

A folyó 1938/39. tanév az iskola 34. éve. Jelenlegi helyén a 12. év. Az iskolai évet 1938. év szeptember hó 29-én tartott beiratással kezdtük. A mai napig beiratkozott 173 fiú, 171 leány, összesen 345 tanuló.

Felmentetett, kimaradt 21 fiú, 30 leány, összesen 51 tanuló.

Tényleges tanulólétszám 153 fiú, 141 leány, összesen 294 tanuló.

A beiskolázás elég rendszeresen történt, csak kissé zavarólag hatott erre az őszi katonai felkészülés, ami miatt a hivatalból beirt és a mulasztó tanulók szüleinek kiértésítése késedelmesen történt. Voltak esetek, amikor a szülők egyszerre 3—4 mulasztási büntetést is kaptak. Ez egyedül a kézbesítés rovására írható.

Az iskolába járást illetőleg jelentem, hogy az őszi hónapokban a katonai bevonulások miatt nem volt kielégítő. Jelenleg már teljesen kifogástalan, mulasztó alig van, azaz jelenleg az influenza járvány miatt a szokottnál több az iskolamulasztó.

A tanulók a téli félévben hat osztályba sorozva járnak iskolába. A tanítás mindennap délelőtt 8—1 óráig tart. Az iskolánál van egy nő és egy férfi tanerő állás szervezve. A tanulók vallástani oktatása november hó 1-től rendszeresen történik. A III. leányosztályban a Zöldkeresztes védőnő heti 1 óra csecsemőápolási órát tart.

Az önként jelentkező tanulók részére tanfolyamokat tartunk. Augusztus hó 29-től szeptember hó 20-ig tartó főzőtanfolyamon 16 leány vett részt. Összesen 18 főzőnap volt, 250 adag ebédet készítettek, a tanfolyam összköltsége 144.46 P tett ki, melyet az iskola maga fedezett.

Jelenleg a fiúk részére kosárfonási tanfolyamot tartunk. 20 tanuló vesz részt, akik eddig 10 q fúzvezzőt dolgoztak fel. Ennek végeztével kefékészítést fogunk tanítani.

(* A mindenre kiterjedő, alapos tájékoztatást teljes egészében közöljük a séma esetleges felhasználhatása céljából is. Szerk.)

A leányok részére november, december hónapban kézimunkatanfolyamot tartottunk. Ezen résztvevett 25 leánytanuló.

A tanfolyamok teljesen ingyenesek, a tanulók az általuk készített tárgyak felét megkapják.

Az évvizsgát 1938. május 31-én tartottuk. A vizsgán megjelent 204 tanuló. A vizsgabiztosi tisztet dr. Gámán János gazdasági szaktanító képzőintézeti tanár töltötte be. Évvizsgánkon megjelentek: dr. Vajai Károly főispán, dr. vitéz Nádányi János alispán, Bölöny István főszolgabíró, dr. Jakab László kir. tanfelügyelő, Kiss Lajos közs. főjegyző, iskolaszéki elnök, dr. Hajdu Gyula ref. lelkész, Gyenes György r. kath. plébános, Bodó Emil ny. alezredes, Szombath Béla téli gazd. isk. igazgató, Somodi Márton áll. polg. fiúiskolai igazgató, Takács Károly ref. polg. leányiskolai igazgató, Salánky Ferenc ref. elemi iskolai igazgató, Merza Jenő földbirtokos, Tardy György földbirtokos, Bölöny György jegyző, Tollas Mihály, Bojti János, Jakab István községi főbíró és még többen az iskola munkája iránt érdeklődők.

A háztartási tanfolyam záróebédje ugyancsak megfelelő külsőségek között zajlott le. Ezen megjelent dr. Horváth József kir. tanfelügyelő, az iskolaszéki tagok, továbbá a leányok szülei majdnem teljes számban. Ez az érdeklődés legjobb tanujele az iskola komoly és céltudatos munkájának.

Iskolánkat 1938. november hó 21-én magas látogatásával kitüntette dr. Kiss József tankerületi főigazgató, ki ez alkalommal dr. Hajdu Gyula ref. lelkész társaságában mindenre kiterjedőleg tájékozódott az iskola munkája, működése tekintetében.

Iskolánkat szakszempontról a földművelésügyi miniszter ur megbízásából 1938. év december hó 9 és 10-én meglátogatta Aigner Gusztáv volt gazd. szaktanítóképző-intézeti igazgató. A két napig tartó látogatása főképpen a tanításokra, de a gazdálkodás minden ágazatára is kiterjedt. Mindkét nap végighallgatta és látogatta úgy az elméleti, mint a gyakorlati tanításokat. Távozásakor a látottakról, hallottakról a tantestületnek elismerését fejezte ki. Az iskolát kifogástalanul berendezett és hivatását jól betöltő iskolának ismerte meg.

II. A gazdaság.

Az iskola gyakorlóterülete saját 28 k. h. 1109 □-öl Perdebei bérletünk 12 „ „

Összesen: 40 k. h. 1109 □-öl.

ISKOLÁINK ISMERTETÉSE.

43. SZEGED-FELSŐKÖZPONT.

Szeged sz. kir. város 140.000 kat. holdas határából 76.000 kat. hold magántulajdon, 64.000 kat. hold a város tulajdona. A városi földek legnagyobb része bérbirtok, számuk kb. 15.000. Az összes magántulajdonban lévő gazdaságok száma 10.000. Szeged városa tehát a törpe és kisbirtokosok igazi hazája.

A tanyai gazdálkodás előbbrevitele érdekében Szeged városa a legutóbbi 3 évtizedben sokat tett. Múutak és szikelt utak épültek, közigazgatási ki- rendeltség, orvos, patika, állatorvos, Stefánia, posta, telefon van minden tanyaközponton. 82 tanyai iskola látja el az elemi oktatást. A mezőgazdasági ismeretek elsajátítására épült néhai Klebelsberg Kunó gróf kultuszminisztersége alatt négy mező- gazdasági népiskola, köztük a felsőközponti is.

Felsőközpont lakosai mezőgazdaságból élnek főképen, mint kisbirtokosok, részint mint gazdasági munkások, de kereskedőknek, iparosoknak és tiszt- viselőknék is van több-kevesebb földjük.

A tanyai gazdálkodás az ősi állattartásból fokozatosan alakult ki. Régebben az állattenyésztésen volt a gazdaság sulypontja, most új formák közé kell beilleszkedniök. A rét és legelők feltörése miatt a szántóföldi takarmánytermesztés kezd terjedni. Az egyoldalú rozstermesztés helyett a burgonya és káposzta termelést karolják fel jobban, de különösen a szőlő sgyümölcs- kultúra indult hatalmas fejlődésnek a legutóbbi évtizedben.

Állattenyésztésünk leginkább a könnyű angol- arabs félvér ló, a szarvasmarha igen vegyes piros tarka, simmentháli irányzatban, a sertés tulnyomóan mangalica, juh hazai fésűs,

baromfi tarka, vegyes külemben és fajban.

Szőlő és gyümölcs eladás nagy jövedelmi forrása a lakosságnak. A piaci viszonyok kedvezők. Gyümölcs, bor és káposztáért a kereskedők Felsőközponton felkeresik a gazdákat, de a közeli kisteleki és szegedi piacok mindent felvesznek.

Szeged sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1929. évi szeptember 15-én tartott közgyűlésén határozta el a szegedfelsőközponti községi mezőgazdasági népiskola szervezését. A város Felsőközponton a Budapest-szegedi nemzetközi műut és a csengelei hajtóut között, fővonal közelében Szegedfelsőközpont vasutállomásától 1³/₄ km-re kisajátított 20 kat. hold 968 n.-öl földet 32.000 pengőért. Az építkezésre és felszerelésre az állam 100.000 pengőt áldozott. Az építkezések 1930. év őszén indultak meg és 1931. év őszén a felszerelt iskola megnyilt.

A nemzetközi műut mellett, parkirozott udvarban áll a tanügyet szolgáló főépület. A főépület két tantermében a délelőtti órákban folyik a tanítás. A téli félévben a munkateremben háziipari tanfolyamokat tartunk.

Ugyancsak a főépületben van a háztartási konyha és kamra, a szertár és igazgatói iroda. A főépület két oldalán van az igazgatói és egy tanerő lakása. A melléképületekkel együtt 4 tanügyi épület van. Az iskola 150 gazd. tárgyú taneszközzel rendelkezik. 289 kötetből álló tankönyvkölcsönkönyvtára van. A tantestületi szakkönyvtár köteteinek száma 203.

A tanulók létszámának alakulását a következő oldalon ismertettjük.



Iskolaépület.



Part elhordási munkálatok.

Tanév	Fiú	Leány	összesen
1931—32.	41	45	86
1932—33.	54	59	113
1933—34.	66	81	147
1934—35.	87	78	165
1935—36.	95	84	179
1936—37.	101	73	174
1937—38.	107	69	176
1938—39.	100	66	166

A tanulóknak 75%-a kis és törpebirtokos, 25%-a mezőgazdasági munkások gyermeke.

Az iskola egész oktató munkájával azt a célt szolgálja, hogy a környékünk népének gazdasági munkáihoz kapcsolódva gazdaságos előrehaladásukat elősegítse. Ezzel párhuzamosan halad a vallás és erkölcsi nevelése is. Az emberbaráti szeretet ébrentartását szolgálja az ifj. Vöröskereszt egyesület, melyben mindkét nembeli tanulóink részt vesznek.

A rendes oktatáson kívül a téli időszakban rendezünk felnőttek és az iskola tanulói részére kosárfonó, kefe és seprűkötő tanfolyamot, illetve kézimunka, varró, javító és szabó tanfolyamokat.

A gazdasági tanítás gyakorlati alapon történik. Ezt szolgálja az iskola gazdasági gyakorló területe. Központi fekvésű és három uttal körülvett gyakorló területe az arra járó gazdák állandó megfigyelése alatt van. Talaja könnyű homok, kis részben barna homok. 1931—33-as években a buckás, egyenetlen, vizállásos területet nagy telkesítési munkával tudtuk csak az iskola céljára

alkalmas állapotba hozni. Szeged sz. kir. város áldozatkészségének köszönhetjük, hogy a nagy talajgyengítési munkákat elvégezhetjük, mert 1931—32. év telén 60 q lisztet, 1932—33. év telén 6500 P-t utalt ki az inségalapból. A környékünkbeli kb. 120 inségmunkással és 40 kocsival a két tél folyamán 135.000 m³ homokot egyengettünk el és kb. 6 kat. holdat forgattunk meg 50—80 cm mélyen.

Az iskola összes területe 20 kat. hold 968 n.-öl. Belsőség, tanügyi telkek, udvar, park, major, tó, szertűskert 2 kat. hold 698 n.-öl.

Szántó föld	14 k. h.	450 n.-öl
Szőlő	1 „	—
Gyümölcsös	1 „	400 „
Faiskola		700 „
Konyhakert		400 „
Fűzes		500 „
Rét		300 „
Erdő, határsövény, fasor		640 „

Összesen: 20 k. h. 968 n.-öl

A mezőgazdasági terület 5 táblára van felosztva. Az egyes táblák gyümölcsfa sorokkal vannak elválasztva. Az egész gazdasági terület akácfával és élősövényrel van bekerítve. Rét és legelő híján egy táblán lucernát termelünk, a fennmaradó részt 4-es forgó szerint műveljük. A nagy talajgyengítési munkák után sok nyerstalaj került felszínre, de rendszeres trágyázásokkal a szelidülése folyamatban van. Őszi kalászosok közül fő növényünk a rozs, termése 8—10 q között ingadozik. A leg-



Talajjavítás előtt.

utóbbi években 10 kg bükkönnyt keverünk a rozs közé, így holdanként 8 q rozs és 2 q szöszös-bükkönnyt értünk el, sok szalmát és jobb polyvát kaptunk.

A kötöttebb homokon 12 q buza, sőt lucerna után 15 q buza termést értünk már el. A tavaszi kalászosok még gyengén teremnek. Nagy súlyt helyezünk a szántóföldi takarmánynövények termelésére. Igen jó eredményeket értünk el a szöszös-bükkönnyös rozs, zabosbükkönnyel és a borsós csalamádéval. A kapások közül burgonyával 40—100 q, a tengerivel (csöves) 8—23 q, takarmány-répával 200—220 q közötti termést értünk el.

Nagy súlyt helyezünk a szőlő rendszeres kezelésére. Ezt szolgálja az iskola 1 kat. hold szőlője, melyből 800 n.-ől bor szőlő és 800 n.-ől csemege szőlő. A gyümölcsstermelés helyes módjának elsajátítására az iskola 700 n.-ől faiskolája, a 981 gyümölcsfája és cserjéje szolgál. Az egységes telepítés érdekében a város akciójával kapcsolatban kiosztottunk 10.500 gyümölcsfát, a tanya-udvar és határ fásítása céljára pedig évente 40—80.000 csemetét osztunk ki a gazdák között. A közös és egységes gyümölcsfa permetezési akciók megszervezésében az iskola tevékenyen részt vesz.

A konyhakertészetünk 3-as forgó szerint van beállítva, a 4. táblán évelők. Célunk a konyhakertészet és a zöld főzelékek fogyasztásának a tanyai néppel való megkedveltetése.

Az 500 n.-ől fűz termését az iskola által rendezett kosárfonó tanfolyamokon dolgozzuk fel.

Az iskola állatállománya:

- 1 drb igás herélt,
- 1 „ kanca (párosított),
- 1 „ méncsikó,
- 2 „ tehén,
- 2 „ üsző,
- 4 „ tenyészkán,
- 3 „ süldő,
- 11 „ választott malac,
- 53 „ baromfi.

Nagy gondot fordítunk a vidék lótenyésztésének fejlesztésére. Ezt a célt szolgálja az iskola párosított angol félvér tenyészkancája. A környékbeli gazdákkal csatlakoztunk a Szeged és vidéke Lótenyésztő Egyesületé-hez, melynek helyi titkára az iskola igazgatója.

Szarvasmarha anyagunk hazai pirostarka, évi tejátlag 2160 liter. Fialat, tehetős szülőktől származó, vásárolt növendék állataink felcserélésével fogjuk az öregeket pótolni.

A szegedi Gazdasági Egyesület szarvasmarha osztályával kapcsolatban a küllemi törzskönyvezést 1937-ben kezdtük meg a tanyán. A tejellenőrzés bevezetése most van folyamatban.

Az iskola sertés állománya a köztenyésztés célját is szolgálja. 2 berksirei és 2 mangalica kant tartunk. Berksireit tisztavérben tenyésztjük. Berksirei cseppvérkeresztezésel igen szép eredményt értünk el a gazdáknál. A rokntenyésztéssel tulfinomított sertésállományuk külemileg megjavult és ellenálló-



Belsőség.

képessége megerősödött. Tenyészállat eladásból és fedezetetésből biztos jövedelme van az iskolának.

Baromfiból nemesített magyar parlagit és pekingi kacsát tartunk. Tenyészkakasokat és tenyésztőjásokat szívesen vásárolnak a kisgazdák tőlünk.

Az iskola gazdasága a következő gazdasági épületekkel van felszerelve: A major északi oldalán áll a baromfió, a kifutója a mellette fekvő és bekerített gyümölcsös, füzes, erdő, út és tó. A tavat a gazdasági udvar közepén furt 225 m. mély ártézikút túlkifolyó vize táplálja. A baromfió mellett épült a sertésól, fiaztató, malacnevelő, hizók óljával és kifutókkal. A major déli oldalán huzódó főépületben a pince, fölötte cselédlakás, melette kocsiszin és gépszin, fölötte magtár, utána szerszám-

kamra, takarmánykamra, majd ló és szarvasmarha istálló következik. Az istálló mellett van a téglából épült trágyatelep, a cselédlakás előtt pedig a góré és téglás komposzttelep. Az iskola vagyonálladéka a következő:

1. Tanügyi vagyon 60.207·74 P

2. Gazdasági „ 58 942·75 „

Összesen: 119·492·95 P

Az iskolánál működő tanerők az iskola megnyitása óta Torontáli János igazgató és Csongor Teréz gazd. szaktanitónő. Iskolánk tanerői nemzetnevelő, építő munkájukat kötelességszerűen és lelkiismeretesen iparkodnak elvégezni és a környező kisgazdákkal egyetemben tevékenyen munkálkodnak a bekövetkezendő nagy magyar feltámadásért.

Ez a terület művelési ágak szerint áll:

3·75 k. hold	kertészet
31 „ „	szántó föld
4 „ „	rét és legelő
2 „ „	belsőség.

E területeken folyik az iskola gazdálkodása.

Az 1938. gazdasági év átlagosnak mondható. Az évi csapadékmennyiségünk 526·5 $\frac{m}{m}$ volt. Legesősebb volt augusztus hónap, leesett 111·5 $\frac{m}{m}$, a legszárazabb volt szeptember hónap 10·4 $\frac{m}{m}$ csapadékkal.

A gazdálkodás eredményét nagyban befolyásolta az aratás utáni napszámárok rohamos emelkedése. Ez az előző évvel szemben mintegy 500 P több kiadást okozott. Ezzel szemben a terményárak nem emelkedtek, így végeredményben ez a többlet kiadás a gazdaság tiszta jövedelmének értékét csökkentette.

Az iskola termésátlagai a következők voltak:

Buzából	termett k. holdanként	12·96 kg.
Árpából	„ „	15·16 „
Zabból	„ „	8·20 „
Csöves tengeriből	„ „	21·30 „
Takarmányrépából	„ „	387— „

Általában úgy a gabonából, mint a takarmányféléből elegendő termésünk volt. Nem vásároltunk terményt — kivéve erőtakarmányt. Takarmánykészletünk jelenleg elegendő, kellő beosztással és takarékossgal kitelelnék állataink. A takarmányrépából némi eladó készletünk is lesz.

Állatállományunk: 2 igásló, 4 tehén, 3 üsző, 7 koca, 21 süldő, 50 drb különböző baromfi. Havi tejelési átlagunk 960 liter. Állatállományunk egészségi állapota megfelelő.

Iskolánk gazdaságának 1938. évi bevételei a következők voltak:

Szarvasmarha és lótenyésztésből	3.012·67 P
Sertés és baromfitenyésztésből	1.700·55 „
Mezőgazdasági termények eladása	968 99 „
Kerti és szőlőbeli termények	3.873·51 „
Különféle és vegyes bevételek	45·45 „
Összesen:	9.601·18 P

Kiadásaink voltak:

Cseléd, napszám, munkabérek	2.953·44 P
Adó közteher, biztosítás	546·45 „
Állattenyésztési kiadás	882·96 „
Növénytermesztési kiadás	549·17 „
Gazdasági anyagok és vegyesek	1.111·80 „
Építkezés, beruházás	294— „
Állatvásárlások	673·24 „
Gép eszköz vétel	207·31 „
Összesen:	4.066·02 P
Bevételek összesen	9.601·18 P
Kiadások „	7.218·37 „
Készpénz maradvány	2.392·81 P
Vagyon gyarapodás	339·89 P
Mutatkozik tiszta jövedelem	2.722·70 P

Tanügyi bevételek:

Lakbérékből	1.050·48 P
Háziipari készítmény	68·40 „
Iskolai alapvag. „	418·12 „
Gazd. átengedés, vegy. „	2.725·68 „
Összesen:	4 262·68 P

Tanügyi kiadások:

Iskolaszolga és napi takarítás	958 38 P
Épület fenntartás	268·88 „
Fűtés, világítás	558 15 „
Irodai szerek, lapok, könyv	524 16 „
Különfélék, 20% oszt.	1.172 62 „
Beruházás	583 83 „
Összesen:	4.066 02 P
Levonva a kiadást	4.066 02 P
Maradvány	196 66 P

Berettyóujfalu, 1939. január hó 16-án.

Brózik Dezső
igazgató.

— Nem csak önmaga, hanem a tanítói közösség szociális és gazdasági érdekeit is szolgálja az, aki belép az Eötvös-Alap Önszegélyző és Családjóléti Osztályába!

Komáromi emlékek és a találkozónk.

A mult ősssel napról-napra fokozódó aggodalommal kísértük a magyar és szlovák tárgyalások kimenetelét és nemsokára utána az öreg Dunán innen és túl feltörő és egybeolvadó örömujjongás fogadta Kormányzó Urunk dicsőséges bevonulását Komárom ősi városába. A mi lelkünk is e napokban — akik közvetlenül a világháboru előtt a város szomszédságában levő szaktanítóképző intézetben töltöttük el ifjuságunk talán két leggondatlanabb és legboldogabb esztendejét — a visszaemlékezés meleg érzése töltötte el. Az utolsó két évfolyamot a padsorokból szállította a Haza fegyverbe s mentünk fiatalos lelkesedéssel oda, ahonnan sokan már nem tértek vissza s még kevesebbnek adatott meg közlünk, hogy megérhessük a magyar igazság diadalának részbeni beteljesülését a Felvidék egy jórészének és az egész Csallóköznek az anyaországgal való egyesülését. Mi a megtörtén visszatertek úgy éreztük akkor, hogy a sors kegyetlen volt hozzánk, mert mert egy boldog, soha vissza nem térő évtől fosztott meg bennünket. De visszavágytunk, vártuk és hittük, hogy eljő az idő, amikor viszontlátjuk a várost, az Alma Matert s ha rövid órákra is, de újból átéljük a megszakadt gondtalan fiatalságunk utolsó szép emlékeit...

Az Úristen kegyes volt hozzánk s vágyaink az új esztendőben testet ölthetnek, ha már most munkához látunk s mindannyian összefogva előkészítjük „a Komáromi találkozót”. Engedjétek meg, hogy erre vonatkozó elgondolásaimat az alábbiakban ismertessem: 1. Évi rendes közgyűlésünket Komáromban a városházán rendeznénk meg ünnepélyesebb keretek között.

2. Közös ebéd után autóbusszon vagy vonattal kirándulás a szaktanító képzőhöz s az ott végzett s a világháborúban hősihalált halt társaink emléktáblájának leleplezése és megkoszorúzása.

3. Végül az intézet és gazdaságának megtekintésével tehetnénk mindannyiunk számára emlékeztetést e napot.

Emelnék e találkozó bensőséges voltát, ha ünnepies közgyűlésünkre és találkozónkra a szaktanítóképző nagyrebecsült volt igazgatóját és tanári karát is meghívánk.

A részletkérdések kidolgozására azonban mindenekelőtt és minél előbb egy előkészítő bizottságot kellene választanunk s már hozom is a javaslatot: egy elnök s minden évfolyamból 2—2 tagot választanánk be. Elnöknek Belle Lajost míg tagoknak

az 1911/12 évf.k. Molnár Sándort, Brenner Józsefet az 1912/13 „ Czakó Józsefet és Szép Lászlót az 1913/14 „ v. Bocskóy Andrást, Budai Gusztávot az 1914/15 „ Károlyi Lászlót

és hogy szerénytelenség vádja ne illesen, magamat, de a háborús évfolyamot Sebők Sándor és v. Gyutai István személyében sem vonom ki az előkészítő munka alól.

Azonban minden kartársnőtől vagy kartárstól Kecskeméten vagy Komáromban végzett bár, úgy az előttünk e pályára lépett idősebbektől, mint a fiatalabb nemzedéktől egyaránt szívesen fogadunk egy-egy jó ötletet, vagy könnyen megvalósítható elgondolást, amelyekkel előre is biztosítjuk a találkozónak sikerét.

Amennyiben osztjátok fenti elgondolásaimat s hozzájárultok javaslatomhoz, úgy az Orsz. Mezőgazdasági Vásár alkalmával jöhetnénk össze a Tanítók Házában egy közös megbeszélésre és a részletes program kidolgozására. (A pontos időpontot lapunk márciusi száma hozná.) Ez annál is inkább megfelelne mindannyiunknak, mert ugyanakkor úgy egyesületünk elnöksége, mint a kollegák közül többen felutaznak Budapestre.

Gondolataim a sivár ködös téli képtől visszazállnak a 25 év előtti napfényes bíborhere szőnyeggel terített Gadóczy dűlőhöz, a vadvirágos Komáromi réthez, a boldog Nagymagyarországhoz,

Az Alma Mater mindnyájunkhoz szól, vár és szeretettel ölel keblére, hogy megegyeszen átélhessük a világháború előtti gondtalan, szép magyar életet.

„Fújja a szél fújja,
a Vág felől fújja,
Komáromi vén gazdászok
Együtt leszünk újra!”

Matós

(Hozzászólások az eszme felvetőjéhez Debrecen II. isk. irányítandók. Szerk.)

H I R E K

— **A szekszárdi mezőgazdasági népiskola 1938. évi főbb mérleg adatai:** Vagyon év elején 77,759·75 P, vagyon év végén 78,397·28 P, vagyongyarapodás tehát 637·53 P. Gazdasági bevételek: Szarvasmarha tenyésztés 5762·23 P, sertés, baromfi tenyésztés 1649·37 P, mezőgazd. term. 137·31 P, kerti szőlő term. 678·15 P, vegyes bevétel 6·10 P, összes bevétel 8233·16 P. Összes kiadás: cselédbér 631·68 P, napszámok 393·83 P, mesteremberek 171·10 P, közteher 80·85 P, épület fentart. 78·42 P, állattenyésztési kiadások 4203·34 P, növényterm.-re 327·99 P, gazd. anyagokra 232·79 P, vegyes anyag 266·07 P, építkezés 28·50 P, állatvásárlásra 1560·02 P, gépekre 82·50 P, összes kiadás 8057·09 P. Pénztári nyereség 176·07 P, vagyongyarapodás 637·53 P, tiszta jövedelem 813·60 P. 1 kat. hold nyers bevétele 411 pengő. Az ezévi összes vagyongyarapodás 1067·36 P.

— **A csongrádi iskola öntözési berendezése.** Az Alföld öntözési tervébe bekapcsolódva, az öntözés gondolatának népszerűsítését szolgálva a csongrádi állami mezőgazdasági népiskola 24 holdas gyakorlóterületén 1938. évben villanyerőre berendezett permetező öntöző mű létesült. A építkezés költségeinek 50%-át a földművelésügyi miniszter ur által kiutalt államsegély fedezte. A hódmezővásárhelyi m. kir. kulturmérnöki hivatal által igen éles előrelátással elkészített terv alapján és annak felügyelete alatt épült a mű. Lehetővé tétetett, hogy az iskola gyakorlóterületén húzódó gátoldalok is megöntözhetőek legyenek, mert a szórókészülék 66 m átmérőjű körön 10—15 m magasan löki fel a vizet és így a gát teteje is öntözhető. Kihasználva a kedvező helyzetet, a Holt-Tisza szélére épített vízemelő mű 3 HP erős motorral percnként 600 l táplálékokban gazdag vizet emel a csatornába, amelyek partján haladva a 11 HP erős motor a percnként 50 l víz elszórását, tekintettel arra, hogy a városi villanyvezeték közvetlenül az iskola gyakorlóterülete mellett húzódik, könnyű szerrel a Csongrád megyei villamossági rt. áldozatkészségével az öntözést villanymotorok végzik. Ez igen egyszerű kezelést igényel, minek következtében az üzem-

költség alacsony. Mérnöki számítás szerint a 17 kat. hold megöntözendő területre évi 300 mm-es csapadékot adva, az összes évi költség 250 P-re becsülhető. Mivel a villanymotorok kezeléséhez nem szükséges külön szakképzett egyén alkalmazása, azt a tantestület és személyzet tagjai látják el. A mű 1938. december havában elkészült, már csak a fagyok beállta miatt elmaradt üzempróba van hátra és 1939. nyarán megkezdhető a nagy munka.

— **Addig kössünk biztosítást az Eötvös-Alap utján, amíg egészségesek vagyunk!**

— **Folynak a budapesti Mezőgazdasági Kiállítás előkészületei.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiállítás rendezőbizottsága elhatározta, hogy az 1939. évi sorrendben immár negyvennyolcadik kiállítását nagyobb arányokban rendezi meg március 22—27. napjain. Az előkészületek ennek figyelembevételével folynak, a kiállítási iroda az ősz kezdete óta teljes felkészültséggel dolgozik és a kiállítás korai időpontjára való tekintettel már régebben szétküldték a jelentkezési felhívásokat, sőt a tenyészállatok csoportjában a bejelentések határideje január 6-án már le is jár, míg a többi csoportokban a bejelentés határideje február 15.-e. A gazdák máris nagy érdeklődéssel és várakozással tekintenek az idei kiállítás elé, amely igen tanulságosnak, sok tekintetben újszerűnek ígérkezik és mint eddig, előreláthatóan most is igen nagy szolgálatot fog tenni állattenyésztésünknek a legjobb minőségű tenyészállatok központosított forgalmának lebonyolítása, egész mezőgazdaságunknak pedig nagy oktató és nevelő hatása által. A kiállításon a tenyészállattertekesítést és beszerzést jelentős szállítási, hitel és különféle egyéb kedvezmények fogják előmozdítani. Belföldön 50%-os, a szomszédos államokban ugyancsak jelentős utazási kedvezmények lesznek a kiállítás alkalmával, amely a magyar gazdasági élet egyik legjelentősebb eseményének ígérkezik ebben az évben is. A kiállítási iroda készséggel ad felvilágosítást bármilyen irányu érdeklődésre (Budapest, IV., Köztelek utca 8. sz., telefon: 18—79—54.)

— **Támogassuk a tanítói egyetemes gazdasági és szociális törekvéseket! Lépünk be mindnyájan az Eötvös-Alap Önszegélyző és Családjóléti Osztályába!**

— **Eötvös-alap.** A Magyarországi Tanítók Eötvös-alapjának ujonnan alakult választmánya karácsony hetében tartotta első ülését. Az ülésen a fővárosi és vidéki tagok sorából sokan jelentek meg. Rákos István kir. tanácsos, elnök, a magyar nemzet kedvező sorsfordulatával foglalkozott. Az örömteljes történelmi események emlékét jegyző-könyvben örökítették meg. Háros Antal főtitkár a visszacsatolt területeken működő kartársakkal fennállott régi kapcsolatok felújítása és újabb kapcsolatok megteremtése érdekében foganatosított intézkedésekről számolt be. A választmány jóváhagyta az elnökségnek azt az elhatározását, hogy a Tanítók Háza főiskolai internátusba felvételért jelentkező felvidéki tanítógyermek s a vendégszobát kérő kartársak részére, átmenetileg, a tagoknak járó kedvezményeket biztosítja. Örömmel vette tudomásul a választmány, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az Eötvös-alap választmányába, illetőleg a Tanítók Háza felügyelő-bizottságába Boreczky Elemér dr. min. tanácsost, vitéz Barnabás István dr.-t, Pest vármegye kir. tanfelügyelőjét, tanügyi tanácsost és Berán Lajos számvevősegi főtanácsost nevezte ki képviselőjéül. Az Eötvös-alap folyó ügyeinek ismertetése után a választmány több tagja sérelmezte, hogy a Tanítók Házaiban gondozott tanítógyermek szüleinek támogatása az Állami Tanítói Internátusi Alapból most már két éve elmaradt. Többek hozzászólása után a választmány utasította az elnökséget, hogy mindent kövessen el egy évről-évre biztosított állandó segélyösszeg kitalálásáért, mert jelenleg az állami, községi és társulati tanítók, a más jellegű iskoláknál működő kartársakkal szemben, hátrányt szenvednek, ami ellenkezik az 1930. VII. tc. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás szellemével. Gergely István számtartó az Eötvös-alap vagyoni helyzetéről tájékoztatta a választmányt. Az Eötvös-alap vagyonának értéke 385 ezer pengő. A költségvetési év elmúlt öt hónapjában az egyesület 15.000 pengőt vett be. Kiadott 34.000 pengőt. A hiányt, amely az év végéig várható jövedelmekből remélhetőleg fedeződik, az előre nem látott vagyonváltás és légvédelmi intézkedések, továbbá az elsőrendű szükségletek drágulásából előálló többletkiadások okozták. A bevételek között

a tagdíj 5132 P-vel szerepel. A tagok száma 220 szal növekedett. Az Önszegélyző és Családjóléti Osztály működéséről Csontai Győző számolt be. Az elmúlt félévben 139 új tag. 427 értékegységgel, 91.400 P tőkeösszegben kötött biztosítást. A tagok száma 1652. A biztosított tőke összege 943.292 P. Halál-ozási segély címén kifizetett 4190 P-t. Baleseti segély címén esedékessé vált 20.000 P. Péterhidi József igazgató jelentette, hogy a Tanítók Házában gondozott tanítógyermek száma 113. Az intézet vendégszobáiban az elmúlt 6 hónap alatt 2246 tag 10.865 napot töltött. A visszacsatolt Felvidékről eddig 9 ifju jelentkezett felvételle. A Péterfy Sándor Leányotthon lakóinak száma 30. Közülük 3 a Felvidékről jött. Sakrak Mihály igazgató a keszthelyi Rákos István középiskolai fiuotthon és üdülőház életéről számolt be. A fiuotthonba felvett növendékek száma 48. A nyári szünetidőben 86 tag közel 800 napot töltött a házban. A három hétig tartó keszthelyi nyári egyetem hallgatói közül 32 magyar és 28 lengyel nő élvezte az Üdülőház vendégszeretét. Az intézet diákszállóját 14 kiránduló iskola 307 növendéke, 25 tanár vezetésével kereste föl. Végül a választmány az időközben megüresedett ügyészi tiszlet Bulissa Rezső dr. ügyvéddel töltötte be, a Tanítók Háza felügyelőbizottságába pedig Benke Balázs főv. polg. isk. igazgatót, Csontai Győző tanügyi titkárt, Háray Gyula áll. isk. igazgatót, Jovicza Sándor főv. felügyelő-igazgatót és Keszthelyi István áll. isk. igazgatót küldötte ki.

— **Kivonat a csongrádi állami mezőgazdasági népiskola 1938. II. félévi jelentéséből.** 1938. évi tiszta jövedelem: 2921 82 P. Új építkezés az esőztető öntözőmű. Háztartási tanfolyam volt szept. 12-től okt. 28-ig. Háziipari tanfolyam dec. 10-től még tart. Nemzetközi Baromfikiállítás nyert díjak: magyar parlagi lúd I. pekingi kacsák I—I—I—I. díj, kendermagos magyar tyúk I. és III. díj. A kiállított kacsák darabja 12 P, a ludak darabja 20 pengős áron értékesült. Országos Pomológiai Intézet gyümölcsfajta versenyén besztercei szilva a IV. beszterce: muskotály IX. helyezést nyerte és 30—10 P díjazásban részesült. Átlagtermések: buza 19·48 q, árpa 12·82 q, csöves tengeri 37·39 q, takarmányrépa 403 q. Tehenek az Alföldi Szarvasmarhatenyésztők egyesülete által orszákosítva és tejelési ellenőrzés alatt állanak. Baromfi-tenyésztés most került állami ellenőrzés alá.

— **Igás- és hasznosfogatok szépségversenye a Mezőgazdasági Kiállításon.** Nagy érdeklődés nyilvánul meg a március 22-én megnyitó Országos Mezőgazdasági Kiállítás fogatversenyei iránt. Az OMGE a lótenyésztés sokoldalú gazdasági jelentőségénnk kidomborítása céljából a múlt évhez hasonlóan ismét megrendezi az igás- és üzleti fogatok szépségversenyét, amely a fogatversenyeknek egyik legérdekesebb száma lesz. Ezen a szépségversenyen résztvehetnek a teherárut fuvarozók, gyáripari és egyéb vállalatok és a mezőgazdasági üzemek igásfogatai, azaz minden nem luxus jellegű hasznosfogat. A rendezőség igen értékes tiszteletdíjakat tűzött ki a verseny díjazására, ennek is bizonytalanság van abban, hogy igen sok érdeklődő fordult már a kiállítást rendező OMGE-hez (Budapest, IX., Köztelek utca 8. sz.) bejelentve az igás és hasznosfogatok szépségversenyén való részvételi szándékát. A versenyre bejelentett igás és hasznosfogatokat az ünnepélyes megnyitáson és a lovasmutatványok keretében rendezett fogatbemutatókon is előhajtják. A kiállítás rendezősége ezúton is felhívja a fogatszépségversenyen résztvenni szándékozókot, hogy legkésőbb február 15-ig jelentkezzenek, mert a később érkező bejelentéseket el nem fogadhatja. Érdeklődőknek részletes tájékoztatást szívesen küld a rendezőbizottság.

— **Gyümölcsfák sebeinek gyógyításáról** ír a Növényvédelem és Kertészet most megjelent legújabb száma. Cikkeket közöl még az amerikai nálunk is kiválóan bevált almafajtákról, a meggytermés fokozásáról, a házilag készíthető madáretetőről, a ribizli és köszméte szaporításáról, az ideai borok kezeléséről, a konyhakerti vetőmagszükségletéről, egy új cseresznyebetegségről, a gyümölcsös téli tisztogatásáról, egy új és igen jól bevált gyümölcsfaformáról, a köves déli lejtők hasznosításáról stb. A dúsan illusztrált, színes gyümölcsképet is közlő két szaklapból a „Növényvédelem” kiadóhivatala (Budapest, V., Vécsey-u. 4.) egy alkalommal díjtalanul küld e lapra való hivatkozással mutatványszámot.

— **A Mezőgazdasági Kiállításon kamatmentes hitellel lehet tenyészállatot vásárolni.** A március 22—27-én tartandó ideai országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár iránt nemcsak az eladni szándékozó gazdák, hanem a tenyészállatot vásárolni kívánó tenyésztők is ör-

vendetesen nagy érdeklődést mutatnak. A földmivélsügyi miniszter az OMGE előterjesztésére a tenyészállatokat beszerezni kívánó gazdák vásárlásainak megkönnyítése érdekében kedvezményes u. n. jutalékos tenyészállatbeszerzési hitelt engedélyezett. A jutalékos hitelt igénybevevő tenyésztők, ha megfelelő hitelképességüket igazolják, a bejelentendő és vásárolni kívánt tenyészállatok, u. m. szarvasmarha, sertés és juh beszerzésére hitelhez juthatnak, amelynek ellenében az országos mezőgazdasági kiállításon a bejelentett tenyészállatokat megvásárolhatják. „Védett” birtokosok e hitelt nem igényelhetik. A kölcsön 18 hónapra szól és azt két egyenlő részletben kell a tenyésztőknek visszafizetniük. Az igénybevett hitel kamatmentes, csupán a folyósításért és kezelésért kell a kölcsöntőke teljes összege után évi 1.5% jutalékot a törlesztési részletekkel egyszerre és egy időben megtéríteni. Azok a magántenyésztők, akik ezt a hitelt igénybe óhajtják venni, igénylésüket az országos mezőgazdasági kiállítás rendezőbizottságának (Budapest, IX., Köztelek utca 8.) legkésőbb február 10-ig jelentsék be. A tenyészállatvásári hitelt igénybevevő tenyésztők a bejelentésükben a néven, lakhelyen, az állatok faján, nemén, számán és a hitelösszezen kívül azt is közölnék, hogy tagjai-e az OKH kötelékébe tartozó valamely szövetkezetnek és rövid, tömör formában az ingatlan és ingó vagyonuk, valamint terheik állapotát szintén közölnék. E hitelakció célja az állattenyésztő gazdák részére a kiállításon vásárolható tenyészállatok beszerzésének megkönnyítése, ezért nem kifejezetten tenyésztési célra történő vásárlásokra (pl. fejős tehének, hizó sertések) e hitel nem igényelhető. A községek és közbirtokosságok ezt a hitelt nem vehetik igénybe, részükre különleges tenyészállatbeszerzési kedvezményt biztosít az OMGE kérésére a földmivélsügyi minisztérium.

— **Buvár érdekes** cikkben és művészi képekben mutatja be a legközelebbi olimpiász színhelyét: Finnországot. Ambrus Tibor e tanulmánya mellett Rotarides Mihály a sporthorgászat poézisének ad hangot, Széky Pálma a Pyreneusok, Matolay Tibor a brazil őserdők világába vezet az olvasót. A januári számhoz mellékelte múlt évi tartalomjegyzék 1300 címszót foglal magában és 150 munkatárs nevét sorolja fel. Olyan teljesítmény ez, amellyel méltán büszkélkedhetnek a magyar tudomány és a magyar ujságírás.

— Mindennemű biztosítási szükségletünket (élet-, tűz-, betörés-, jégkár-, baleset-, autó-, szavatossági-, stb.) az Eötvös-Alap Önszegélyző és Családjóléti Osztálya útján elégíthetjük ki a legelőnyösebben!

— **Felhívás!** A Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara támogatása mellett tervbe vétetett, hogy Miskolcon a M. Kir. Áll. Fa és Fémipari Szakiskola. Lokomobil és cséplőgépezési tanfolyamot rendez, melynek feltételeit alábbiakban közöljük: A tanfolyam csak akkor lesz megtartható, ha arra 23 látogató jelentkezése biztosítható, 28-nál több hallgatót azonban a tanfolyamra felvenni nem lehet. A tanfolyam 1939. február hó 6-tól kezdődően 3 hélig tart napi 8 órai lekötöttség mellett. A tanfolyamon a hallgatók a lokomobil és cséplőgép kezelésére vonatkozólag nyernek elméleti és gyakorlati kiképzést. A tanfolyam tandija személyenként 30 P. a vizsgadíj pedig 950 P. A tanfolyamon résztvevők, ha a környékről vonaton óhajtanak bejárni, úgy kedvezményes tanuló-bérletjegyet kaphatnak, míg az állandóan itt tartózkodók a tanfolyam időtartamára fémipari szakiskola internátusában nyerhetnek kedvezményes áron elhelyezést. (Fűtött szállás naponta 20 fillér, étkezés az internátus konyhájáról: reggeli 20 fillér, ebéd 80 fillér vacsora 40 fillér). Az internátusban a bent étkezés nem kötelező. Jelentkezések a tanfolyamra a Tiszajobbpartia Mezőgazdasági Kamarához (Miskolc, Szemere u. 20) 1939 február 1-ig küldendőek be s a jelentkezéssel egyidejűleg befizetendő a tandijra 30 P. mert csak azok a jelentkezők lesznek figyelembe véve, akik a tandij befizetéséről is gondoskodtak. A Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara.

-- **A mezőgazdasági iparok nagyszabású szemléje lesz az Országos Mezőgazdasági Kiállítás.** A március 22-én megnyíló Országos Mezőgazdasági Kiállítás előkészületei már jelentősen előrehaladtak. A tenyészállat csoportokban a bejelentések határideje már lejárt, feldolgozásuk még folyamatban van, annyi azonban már is megállapítható, hogy a bejelentések alapján a múlt évit is meghaladó létszámu és minőségű lesz a tenyészállatkiállítás. A többi csoportokban is igen előrehaladtak az előkészületek. Az idekiállításnak kiemelkedő része lesz és bizonyosan nagy érdeklődést fog kelteni a mezőgazdasági iparok tárgykörébe vágó kiállítás, amelyet a földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági kísérletiügyi intézmé-

nyei rendeznek. Ez a kiállítás felöleli az erjedési, konzerváló, a burgonyafeldolgozó iparok, a keményítő, keményítőszirup és krumplicukor gyártás, a szőlő, illetve a must és bor feldolgozás, a gabona feldolgozás, a szárzésztaipar, a sütőipar, a paprika- és takarmányipar ismertetését. A kiállítás a felsorolt mezőgazdasági termények ipari feldolgozásának bemutatásán kívül érzékeltetni fogja ezeknek az iparágaknak a mezőgazdasági termeléssel való kapcsolatát és ennek megfelelően kiterjeszkedik a megfelelő ipari növények termesztésére vonatkozó adatokra is. A kiállításon résztvesznek az Erjedéstani Állomás, a Szőlő- és Borgazdasági Központi Kísérleti Állomás, a Székesfehérvárosi Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézet, a Gabona- és Liszt-kísérleti Állomás, az Országos Chemiai Intézet, a szegedi és a kalocsai vegykísérleti állomások és az Állattani és Takarmányozási Kísérleti Állomás. Ennek a kiállításnak az anyagát felhasználják a Budapesten ez év júliusában a nemzetközi mezőgazdasági ipari kongresszus alkalmából rendezendő mezőgazdasági ipari kiállítás céljaira is. A kísérletiügyi intézmények mezőgazdasági ipari kiállítását kiegészíti a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal kiállítási csarnokában a mezőgazdasági ipari kész termékek értékesítésére vonatkozó kiállítási anyag. Az országos mezőgazdasági kiállításnak a mezőgazdasági iparokra vonatkozó anyaga tehát részletes képet fog nyújtani azoknak az iparoknak közgazdasági és mezőgazdasági jelentőségéről.

Hivatalos rész.

52.612/1938. szám.
V/2. ü. o.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Vásárhelyi Sándor kabai, Westsik Károly ceglédi, vitéz Gyutai István gyöngyösi, Rácz Elemér komádi, Semberi Imre nagyköri és Szentirmay Kálmán jászberényi mezőgazdasági megbízott igazgatókat, igazgatói alkalmazásukban megerősítette.

Budapest, 1938. évi december hó 27 én.

A miniszter helyett:
dr. Zsindely Ferenc sk.
államtitkár.

Vesszősi József nyomdai műintézet
Kiskunfélegyháza, 1939—1922.